

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 216/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. apríla 2016 predbežne prerokoval sťažnosť mesta Košice, Trieda SNP 48/A, Košice, zastúpeného advokátom prof. JUDr. Petrom Vojčíkom, CSc., Rázusova 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 MCdo 3/2015 a jeho uznesením z 25. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť mesta Košice o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. februára 2016 doručená sťažnosť mesta Košice (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 MCdo 3/2015 a jeho uznesením z 25. novembra 2015 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej prílohy vyplýva, že sťažovateľ v právnom postavení odporcu v konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 7 MCdo 3/2015 bol účastníkom konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 176/2013 z 27. februára 2014.

Ako ďalej sťažovateľ uvádza, «... žalobou podanou na Okresnom súde Košice II dňa 12. septembra 2012 sa žalobca... domáhal voči sťažovateľovi zaplataenia finančnej náhrady za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky.

V konaní bola spornou otázkou otázka právneho posúdenia odplatnosti zriadeného vecného bremena zákonom č. 66/2009 Z. z.

Okresný súd Košice II v predmetnom konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 2014/2012 rozhodol rozsudkom zo dňa 5. februára 2013 tak, že sťažovateľa zaviazal na zaplataenie finančnej náhrady za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. na pozemku vedenom ako parcela [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] - orná pôda o výmere 1029 m² zapísanom na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] pre [REDAKOVANÉ], a to za obdobie od 13. septembra 2010 do 12. septembra 2012 vo výške 970,69 eur s 8,75% ročným úrokom z omeškania od 22. septembra 2012 až do zaplataenia. Sťažovateľ bol tak isto zaviazaný na náhradu trov konania...

Proti rozhodnutiu Okresného súdu Košice II podal sťažovateľ odvolanie, a to z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia konajúceho súdu vo veci odplatnosti zariadeného vecného bremena zákonom č. 66/2009 Z. z.. Odvolací súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 176/2013 rozsudkom z 27. februára 2014 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a dodal, že by bolo v rozpore s Ústavou SR, aj ochranou vlastníckeho práva podľa Občianskeho zákonníka nehovoriac o predpisoch Európskej únie, ktoré kladú veľký dôraz na ochranu vlastníckeho práva proti neoprávneným zásahom, nepriznať náhradu za využívanie vecného bremena zriadeného zákonom.

Nakoľko má sťažovateľ za to, že takéto rozhodnutie odvolacieho súdu je nezákonné z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, podal podnet na podanie mimoriadneho

dovolania zo dňa 15.07.2014. Na podnet sťažovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie proti rozsudku Okresného súdu Košice II z 5. februára 2013 vo veci 20 C 214/2012 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. februára 2014 vo veci 2 Co 176/2013, a to z dôvodu, že týmito rozhodnutiami bol porušený zákon a vyžaduje to ochrana práv a právom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami ako mimoriadnym dovolaním...

Najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 7 MCdo 3/2015... uznesením zo dňa 25. novembra 2015 mimoriadne dovolanie odmietol ako procesné neprípustné a náhradu trov konania účastníkom nepriznal... Poukázal na judikatúru ESLP, kedy štrasburský orgán ochrany práv konštatoval porušenie čl. 6 dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci (Roseltrans proti Rusku) alebo k zásahu do právoplatného rozhodnutia došlo na základe inštitútu, ktorého využitie bolo ponechané na voľnej úvahe subjektu odlišného od účastníkov konania.

Najvyšší súd svoje závery oprel aj o zjednocovacie stanovisko pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. marca 2015 sp. zn. PL. ÚS 3/2015...

V odôvodnení najvyšší súd spomenul aj stanovisko Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, ktoré bolo v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky publikované pod č. R 36/2008 a ktoré podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nepodmieňuje využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Týmto stanoviskom sa v obdobných prípadoch riadila rozhodovacia prax najvyššieho súdu až do prijatia spoločného stanoviska jeho občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia zo dňa 20. októbra 2015 uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu pod č. R 94/2015, ktoré oproti dovtedy platnému stanovisku podmieňuje procesnú prípustnosť mimoriadneho dovolania neúspešným využitím možnosti podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť zmenu rozhodnutia...

Podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľ nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci, čím je vylúčená prípustnosť mimoriadneho dovolania. Z týchto

dôvodov Najvyšší súd SR odmietol mimoriadne dovolanie v celom rozsahu ako procesné neprípustné.».

3. Sťažovateľ zastáva názor, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím porušil jeho práva (bod 1) tým, že ústavne nekonformným výkladom ustanovení § 243e a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) odmietol mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom pre neprípustnosť, hoci prípustne bolo.

V kontexte uvedeného sťažovateľ uvádza, že „... *mimoriadne opravné prostriedky nie je možné považovať per se za absolútne nesúladné s čl. 6 dohovoru, pričom aj judikatúra ESLP v určitých prípadoch pripúšťa zásah do právoplatného rozhodnutia mimoriadnym opravným prostriedkom a jeho uplatnenie ako také nepokladá za nesúladné s princípom právnej istoty (napr. rozhodnutie vo veci Abdullayev proti Rusku). Teda samotná podstata mimoriadnych opravných prostriedkov nie je dôvodom na konštatovanie nesúladu s čl. 6 Dohovoru...*

Okrem toho, OSP zakotvuje presne určenú jednoročnú procesnú lehotu, počas ktorej môže účastní konania využiť inštitút mimoriadneho dovolania. Pokiaľ je mimoriadne dovolanie podané v uvedenej lehote, v súlade s dikciou zákona je potrebné pokladať túto procesnú podmienku za riadne splnenú, pričom použitie mimoriadneho opravného prostriedku v zákonnej lehote a za splnenia zákonných podmienok nemôže byť pre účastníka priťažujúcou okolnosťou. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ vyslovuje svoj jednoznačný nesúhlas s rozhodnutím ESLP vo veci sťažovateľa COMPCAR, s.r.o., ktorý nad rámec platnej právnej úpravy pokladal za priťažujúcu okolnosť dovolávateľa to, že účastník súdneho konania podal mimoriadne dovolanie na konci zákonnej lehoty. Skutočnosť, že k rozhodnutiu dovolacieho súdu došlo až po dvoch rokoch a troch mesiacov je vecou konajúceho súdu a v žiadnom prípade nemôže zakladať negatívny následok pre účastníka konania.

Vzhľadom na to, že v predmetnom konaní sťažovateľ riadne splnil všetky procesné podmienky zákonom vyžadované pre použitie mimoriadneho opravného prostriedku, podľa názoru sťažovateľa na predložený prípad nie je možné bezvýhradne aplikovať skoršie

rozhodnutia ESELP, ktoré boli založené na individuálnych špecifických okolnostiach konkrétnych prípadov.“.

4. Sťažovateľ následne poukazuje na možnosť domáhať sa nápravy právoplatného nezákonného rozhodnutia mimoriadnym dovolaním v zmysle dikcie ustanovenia § 243e a nasl. OSP a konštatuje, že žiadne z ustanovení nepodmieňuje podanie mimoriadneho dovolania skorším napadnutím právoplatného rozhodnutia dovolaním podľa § 236 a nasl. OSP. Zároveň podotýka, že v čase jeho rozhodovania o procesnej obrane v predmetnom konaní nemohol žiadnym spôsobom legitímne očakávať neskoršie výkladové názory či už najvyššieho súdu, alebo ústavného súdu.

Podľa názoru sťažovateľa „... ustanovenie § 243e OSP je dostatočne zrozumiteľné a nepripúšťa výklad v prospech záveru o nutnosti využitia inštitútu dovolania pred domáhaním sa nápravy nezákonného rozhodnutia mimoriadnym dovolaním. Práve takýto záver, ktorý je v zjavnom rozpore s právnou úpravou OSP, zasahuje do právnej istoty osôb, ktoré sú oprávnené domáhať sa nápravy rozhodnutia mimoriadnym dovolaním, a ktoré vzhľadom na dikciu ustanovení OSP o mimoriadnom dovolaní oprávnené nadobudli presvedčenie o tom, že sa prostredníctvom tohto inštitútu môžu domáhať ochrany svojich práv...“

Sťažovateľ pritom nespochybňuje možnosť najvyššieho súdu meniť svoje zjednocujúce stanoviska a prispôbovať vnútroštátnu súdnu prax európskym trendom. Avšak súčasne má sťažovateľ za to, že ak k takejto flagrantnej zmene súdnej interpretácie dôjde, bez toho, aby predtým došlo k akejkoľvek zmene dotknutej právnej normy zo strany zákonodarcu, ktorá by subjektom aspoň naznačovala obrat súdnej praxe, musí súd nevyhnutne počítať s tým, že svojim postupom môže zasiahnuť do základného práva na spravodlivý proces tých účastníkov, ktorý v čase svojho konania vychádzali z v tom čase platného a akceptovaného právneho názoru. Sťažovateľ nemôže niesť zodpovednosť za zmenu právneho výkladu najvyššími súdnymi inštanciami a zároveň podotýka, že takúto zmenu v čase svojho rozhodovania o prostriedku procesnej obrany nemohol legitímne predvídať, nakoľko právny predpis a ani iné ustanovenie slovenského právneho poriadku, ktoré by mohli zmenu interpretácie odôvodniť, neboli vykonané. Z toho dôvodu považuje sťažovateľ napádané rozhodnutie najvyššieho súdu za kategorický zásah do právnej istoty

účastníkov konania a teda per se aj do sťažovateľových základných práv na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ postupoval v súlade so zásadou vigilantibus iura scripta sunt, keď sa s vyhlídkou bezpochybne neúspešného konania o dovolaní rozhodol domáhať nápravy rozhodnutia prostredníctvom mimoriadneho dovolania...

A teda trvaním na tom, že účastník konania je povinný pred ochranou svojich práv v konaní o mimoriadnom dovolaní vyčerpať všetky riadne aj mimoriadne opravné prostriedky vrátane dovolania, vzniká absurdný stav, kedy v prípade porušenia zákona rozhodnutím spočívajúcim na nesprávnom právnom posúdení veci je účastník nútený podať formálne dovolanie, ktorým z dôvodu neexistencie dôvodu prípustnosti nebude dosiahnutá náprava rozhodnutia, a ktorú by ináč bolo možné dosiahnuť mimoriadnym dovolaním.“

5. V závere podanej sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie v bode 1 uvedených práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 MCdo 3/2015, napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konania a sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Za zjavne neopodstatnený možno považovať návrh vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnený návrh ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí návrhu na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

II.A K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

11. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

12. Judikatúra ústavného súdu zastáva stabilne názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť

súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

13. Reštriktívne posudzovanie tohto mimoriadneho dovolania (bod 12) súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Rovnako súvisí s princípom rovnosti, keď intervenciou tretej osoby (generálneho prokurátora) sa prima facie narúša právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie. S princípom rovnosti a bezrozpornosti právneho poriadku súvisí napríklad aj okolnosť, že v prípadoch dovolania podaného účastníkom konania je za dôvod neprípustnosti považovaný tiež finančný cenús vyjadrený v § 238 ods. 5 OSP, kým v prípade mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom takýto finančný cenús explicitne z právnej úpravy nevyplýva.

14. Ústavný súd ďalej poznamenáva, že aj z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodiť kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom však podľa judikatúry ESLP za takúto vadu exces však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je zdôraznený zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená

žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuotvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by de facto mal charakter odvolania. Zrušené môžu byť iba na účely nápravy fundamentálnych chýb (pozri Ryabykh proti Rusku z 3. 12. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež ESLP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri Kot proti Rusku z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

15. Ústavný súd už vo veci sp. zn. III. ÚS 357/2013 uviedol, že «v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a ich ústavne konformným výkladom (§ 243e a nasl. OSP, pozn.), majúc na pamäti judikatúru ESLP, dospel k záveru, že pokiaľ zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho, alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel ústavný súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady

nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Ústavný súd na tomto mieste opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru ESLP, z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci.».

16. Judikatúra ústavného súdu i všeobecných súdov sa v otázke prípustnosti mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom plynutím času menila, a to predovšetkým pod vplyvom judikatúry ESLP. Zmenu možno vyjadriť trendom reštriktívnejšieho prístupu súdnych orgánov k oprávneniu generálneho prokurátora podávať mimoriadne dovolanie. Okrem už uvedeného ESLP opakovane potvrdil, že pripúšťa určité zásahy do konečných súdnych rozhodnutí ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady res judicata, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy extrémnej chyby. „... Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie (appeal in disguise) a samotná možnosť existencie dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom pre opätovné posúdenie veci. Odkloniť sa od tohto princípu je možné iba tam, kde je to nevyhnutné z dôvodu okolností podstatného a závažného významu.“ (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009, bod 33) «... Dohovor zásadne umožňuje „znovuotvorenie“ právoplatne rozhodnutých konaní v prípade, ak vyjdú najavo nové skutočnosti. Akokoľvek, preskúmanie rozhodnutia by sa malo uplatniť za účelom nápravy hrubých (veľkých) pochybení súdu..., a nie iba ako inštitút predstavujúci vo svojej podstate odvolanie.» (Bulgakova proti Rusku, rozsudok z 18. 1. 2007, bod 34) Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. 6. 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o., a COMPCAR, s. r. o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania. Na viaceré tieto rozhodnutia ESLP poukazuje tiež napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu.

17. Ústavný súd 18. marca 2015 pod sp. zn. PLz. 3/2015 prijal zjednocujúce stanovisko, ktorého právna veta znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

18. Následne aj najvyšší súd (jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégia) prijal 20. októbra 2015 zovšeobecňujúce stanovisko: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“ Týmto stanoviskom sa revidovali prijaté závery vyjadrené v predchádzajúcom období (R 36/2008).

19. Nosné dôvody uvádzané v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu, na základe ktorého bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom, spočívajú zjednodušene povedané v názore, že sťažovateľ predtým, ako v jeho veciach generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie, sám mohol podať mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) podľa § 236 a nasl. OSP, „ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci“. A keďže tak sťažovateľ neurobil, nebola naplnená dikcia procesného predpisu „a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami“ (§ 243e ods. 1 in fine OSP), v dôsledku čoho nebol generálny prokurátor oprávnený podať mimoriadne dovolanie.

V okolnostiach napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nad rámec už uvedeného, resp. rozvíjajúc už uvedené, uviedol, že „... *prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 OSP (pokiaľ*

*ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 OSP (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)],
jednak objektívnym zadaním závažných procesných väd uvedených v § 237ods. 1
OSP. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1
OSP je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 OSP) vždy teda bez
ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade
každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu
(s výnimkou exekučného konania viď § 237 ods. 2 OSP) otvára priestor pre posúdenie
správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté
rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní.
Každé dovolanie je teda v tomto zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť
rozhodnutie v merite veci...*

*... v danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mal
odporca možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sám
náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne.
Odporca nepodal dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. februára 2014
sp. zn. 2Co 176/2013.*

*... to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal
k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.
Vzhľadom na pasivitu samotného odporcu pri včasnej ochrane jeho práv je procesné
nepripustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním
mimoriadneho dovolania podnecovaného odporkyňou.*

*Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesné
nepripustné (§ 243i ods. 2 OSP v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 OSP a § 218 ods. 1
písm. c/ OSP.).“.*

20. Otázka posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania je otázkou zákonnosti
a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis
mutandis IV. ÚS 35/02). Podľa názoru ústavného súdu v bode 19 uvedený výklad
najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

V citovaných častiach odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd
zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať

mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora za neprípustné, a vysporiadal sa so skutkovou i právnou problematikou posudzovanej veci, a preto ju ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúcu a ústavne relevantnú.

21. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, mohol by v zmysle citovanej judikatúry nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 303/06), čo však, ako už bolo uvedené, v okolnostiach prípadu ústavný súd nezistil a sťažovateľ neuviedol žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o jeho zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení označených práv sťažovateľa.

22. Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľa v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o vecnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a označeným porušením práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (prípadne i základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy), reálnosť ktorých by ústavný súd mohol posúdiť až po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v tejto časti v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

24. Nad rámec už uvedeného neušlo pozornosti ústavného súdu, že vadami trpelo i splnomocnenie pre advokáta (datované 23. februára 2016) na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, ktoré bolo udelené v rozsahu čl. 48 ústavy a čl. 6 dohovoru (pozri bod 1). Navyše v ňom nebolo vymedzené, akej veci sa (v konaní pred ústavným súdom) týka.

25. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2016